

Пейо Яворов

Смъртта

Смъртта? – ужасен призрак! В най-ранна възраст още, когато по-далеко от майчини си пазви света едва познавах, един безимен страх загнезден бе у мене; – а може би то беше страхът от нея само, в гърдите ми проникнал, из родна гръд изсмукан. По-късно аз разбрах началото и края на цялата човешка тревога под небето; – че също тъй пред нея трепереха и старци, отдавна своя дял отзели на земята, и млади в свидна пролет на крехката си младост...

И в сънища понявга аз виждах тоя призрак: из тайния предел на ада скелет, идещ в ноц-черна плащеница, самата ноц, бих казал, наметната повихрил над плахата вселена; – с размахната коса по всички хоризонти, всемоощна, безпощадна, на мълния подобна. Аз виждах този призрак, от своя мраз настръхнал и в тъмни небеса зловещо обрисуван, безмлъвно да размахва на времето крилата; – да хвърля мрачна сянка над суши и морета, понесъл се напред, в следите на живота.

И аз разбирах вече началото и края на цялата човешка тревога под небето: – че крепости навред издигани аз гледах при бягството всеобщо от тоя грозен призрак; – все крепости високи, издигани с надежда зад техните стени без страх от смърт душата спокойно да почине. И крепост да издигне, натрупал гледах някой от трупове човешки градиво планини, помагайки, безумец, на същата оная, напразно, от която спасение сам дири. И крепост да намери, запалил друг свещта на добродетел кротка, ридаше в тъмата, нещастник, пред вратите на брата си, когото еднакво неизбежно очаква пак смъртта. И тисящите още, най-пъстра върволица

молепсани страхливци по всичките посоки
на земната пустиня; и хилядите – чак
до оня клет безумец, що мисли с шепа злато
безсмъртие да купи; – най-пъстра върволица,
до оня клет нещастник, що с крадения в мрак
от чуждо гърло залък, излишен път зората
сред живите посреща...

Несретник безприютен,
в тъма самси изгубен, да заглуша страхът
обладал ми душата, аз гръдно викнах песен
на горестна самотност – и ехото отвърна
из пушинаци стръмни, където все без път
след него се залутах. Но вместо да намеря
там празник на живота, тържествен и безкраен,
в лице смъртта погледнах: тя беше светлина
на пролетното утро, отвеки съчетана
с мъглата подранила на есенната вечер.
Тя беше само поглед, чиято дълбина,
загадъчно бездънна, сияе отразена
над назви в небосвода. Тя бе едно велико
мълчание сред всичко – сковало всеки ек
по цялата вселена. Една мечта самотна,
последила тревожно, от себе си пленена,
виденията свои далеч от век на век.
И наедно с диха и, на всеки миг вълшебно
из хаосите никнат в плът сънищата нейни.
И всеки миг умира тъй също някой свят,
в плът неин сън облечен. И безначално – няма
край нигде отбелязан стремлението нейно
из пътя на безкрая...
В тоз шеметен полет
смъртта в лице погледнах, – душа на вековете,
свръхсмисъл вековечна: погледнах я с цената
на всеки страх от нея, с цената на страхът
и смисъла в живота. И бягат пак тълпите
пред майката велика, и кретам аз магесан
от нея – и след нея – по своя земен път...

КРАЙ

Източник: Словото

Публикация

П. К. Яворов, „Събрани съчинения в пет тома“, Български писател, С.1977–1979, под редакцията на К. Куюмджиев
Набиране: Гергана Мечкова и Мартин Митов

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7091>]